YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2000 *

Asiassa C-117/99,

jonka Cour de cassation (Ranska) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Union nationale interprofessionnelle des légumes transformés (Unilet) ja

Gilles Le Bars

vastaan

Association Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel)

ennakkoratkaisun hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä 18 päivänä toukokuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1035/72 (EYVL L 118, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 14.11.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3284/83 (EYVL L 325, s. 1), 15 b artiklan 8 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. A. O. Edward sekä tuomarit L. Sevón, P. Jann (esittelevä tuomari), H. Ragnemalm ja M. Wathelet,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Union nationale interprofessionnelle des légumes transformés (Unilet) ja Le Bars, edustajanaan asianajaja N. Coutrelis, Pariisi,

— Association Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel), edustajanaan asianajaja (Conseil d'État ja Cour de cassation) E. Copper-Royer ja asianajaja J.-P. Cuiec, Brest,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston apulaisulkoasiainsihteeri C. Vasak,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja P. Oliver,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Union nationale interprofessionnelle des légumes transformésin (Unilet), Le Barsin, Ranskan hallituksen ja komission 13.1.2000 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.2.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour de cassation on esittänyt 6.4.1999 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 9.4.1999, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä 18 päivänä toukokuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1035/72 (EYVL L 118, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 14.11.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3284/83 * (EYVL L 325, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1035/72), 15 b artiklan 8 kohdan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa Union nationale interprofessionnelle des légumes transformés (jäljempänä Unilet) ja Gilles Le Bars vastaan Association Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (jäljempänä Cerafel), ja siinä on kyse Le Barsilla väitetysti olevasta velvollisuudesta suorittaa teolliseen jalostukseen tarkoitetun kukkakaalin osalta vuoden 1994 tuotantomaksu Cerafelille.

* Tässä tuomiossa esitetyt lainaukset asetuksesta N:o 3284/83 suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

Sovellettavat yhteisön oikeuden säännökset

3 Hedelmä- ja vihannesalan yhteisen markkinajärjestelyn osalta asetuksen N:o 1035/72 2 artiklassa säädetään, että tuotteille, jotka toimitetaan kuluttajille tuoreina, voidaan vahvistaa "laatuvaatimukset". Tämän asetuksen 3 artiklan 3 kohdan a alakohdassa täsmennetään kuitenkin, että laatuvaatimusten noudattamisvelvollisuus ei koske tuotteita, jotka "kuljetetaan jalostuslaitoksiin".

4 Asetuksen N:o 1035/72 13 artiklassa määritellään "tuottajajärjestöt". Asetuksen 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan tällaisessa järjestössä jäsenet on velvoitettu

"— myymään kokonaisuudessaan tuottajajärjestön välityksellä sen tuotteen tai niiden tuotteiden tuotanto, jonka tai joiden vuoksi jäsenet ovat järjestöön liittyneet — — ;

— soveltamaan tuottajajärjestön hyväksymiä tuotantoa ja markkinointia koskevia sääntöjä parantaakseen tuotteiden laatua ja sopeuttaakseen tarjonnan markkinoiden vaatimuksiin;

— toimittamaan tuottajajärjestön pyytämiä tietoja sadosta ja toimitettavissa olevista tuotteista".

5 Asetuksen N:o 1035/72 15 b artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Siinä tapauksessa että tietyllä talousalueella toimiva

— tuottajajärjestö

tai

— samat säännöt vahvistaneiden tuottajajärjestöjen yhdistys

katsotaan tämän alueen tuotannon ja tuottajien osalta tietyn tuotteen suhteen edustavaksi järjestöksi tai yhdistykseksi, kyseinen jäsenvaltio voi tämän järjestön tai yhdistyksen hakemuksesta alueen tuottajia kuultuaan ensimmäisenä, toisena ja kolmantena soveltamisvuonna määrätä tällä alueella toimivia ja näihin järjestöihin tai yhdistyksiin kuulumattomia tuottajia sitoviksi

a) 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitetut tietojen antamista koskevat säännöt,

b) 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetut tuotantoa koskevat säännöt,

c) 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetut markkinointia koskevat säännöt,

d) liitteessä II tarkoitettujen tuotteiden osalta järjestön tai yhdistyksen vahvistamat markkinoilta vetämistä koskevat säännöt — — ,

edellyttäen kuitenkin että näitä sääntöjä on jo sovellettu ainakin yhden vuoden ajan."

6 Asetuksen N:o 1035/72 15 b artiklan 8 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Edellä 1 kohtaa soveltaessaan kyseinen jäsenvaltio voi päättää, että tuottajan, joka ei ole liittynyt jäseneksi, on maksettava järjestölle tai mahdollisesti yhdistykselle kokonaan tai osittain ne maksut, joita jäsentuottajat suorittavat, ja näin siltä osin kuin kysymys on maksuista, joiden tarkoituksena on kattaa

— hallinnollisia kuluja, jotka johtuvat 1 kohdassa tarkoitetun järjestelmän soveltamisesta,

— kuluja, jotka aiheutuvat järjestön tai yhdistyksen suorittamista, koko talousaluetta hyödyttävistä tutkimustehtävistä, markkinatutkimuksista ja myynninedistämistoimenpiteistä."

Kansallinen sääntely

7 Yhteisön oikeuden hedelmä- ja vihannesalan säännökset on pantu täytäntöön Ranskassa erityisesti 18.6.1992 annetulla ministeriön asetuksella, joka koski Cerafelin vahvistamien sääntöjen soveltamisalan laajentamista (JORF 28.6.1992, s. 8469).

8 Tämän asetuksen 1 §:ssä säädetään, että Cerafelin hyväksymät tietojen antamista koskevat säännöt samoin kuin tuotantoa ja markkinointia koskevat säännöt sekä velvoite noudattaa yksityiskohtaisia interventiosääntöjä ja vetäytymishintoja laajennetaan koskemaan kaikkia kukkakaalin tuottajia erikseen määritellyissä departementeissa.

9 Kyseisen asetuksen 3 §:ssä annetaan Cerafelille oikeus periä tuottajien yhteenliittymiin kuulumattomilta tuottajilta maksu, jonka suuruus vahvistetaan myöhemmin annettavassa asetuksessa. Nämä maksut tilitetään Cerafelin perustamaan hallintotoiminnan rahastoon hallintomenoihin käytettäviksi sekä tukirahastoon, selvitysrahastoon ja tutkimusrahastoon, jotka Cerafel mahdollisesti perustaa kattaakseen yleisluonteisten ja koko tuotantoaluetta hyödyttävien toimien menot.

10 Ministeriön 5.7.1993 antamassa asetuksessa vahvistetaan edellytykset, joilla Cerafel voi periä tuotantomaksuja talvi- ja kevätkukkakaalia koskevien sääntöjen soveltamisalan laajentamisen perusteella (JORF 16.7.1993, s. 10028), ja siinä Cerafel oikeutetaan kantamaan tuotantomaksuja, joiden määrän se vahvistaa vuoden 1993 talvi- ja kevätkukkakaalin viljelyn osalta, "ei kuitenkaan erityisesti teolliseen jalostukseen tarkoitetun kukkakaalin osalta".

11 Ministeriön 24.6.1994 antamassa asetuksessa vahvistetaan edellytykset, joilla Cerafel voi periä tuotantomaksuja kukkakaalia koskevien sääntöjen soveltamis-

alan laajentamisen perusteella (JORF 19.7.1994, s. 10403), ja siinä säädetään vastaavasta oikeudesta markkinointivuonna 1994/95 "niiden kukkakaalien osalta, jotka toimitetaan tuorevihannesten markkinoille".

Oikeudenkäynti kansallisessa tuomioistuimessa ja ennakkoratkaisukysymys

12 Le Bars on jalostettavaksi tarkoitetun kukkakaalin tuottaja, ja Cerafel on haastanut hänet vastaajaksi Tribunal d'instance de Saint-Brieuciin (Ranska) vaatien häntä maksamaan vuoden 1994 osalta kukkakaalin tuotantomaksut. Oikeudenkäynnissä Unilet hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan Le Barsin vaatimuksia.

13 Edellä mainittu tuomioistuin velvoitti 11.9.1996 annetulla tuomiolla Le Barsin maksamaan riidanalaiset maksut erityisesti sillä perusteella, että 5.7.1993 ja 24.6.1994 annetut asetukset olivat sen mukaan ristiriidassa asetuksen N:o 1035/72 kanssa siltä osin, kuin niissä vapautetaan maksuvelvollisuudesta ne tuottajat, jotka tuottavat erityisesti teolliseen jalostukseen tarkoitettua kukkakaalia.

14 Le Bars ja Unilet hakivat kassaatiovalituksella muutosta tähän tuomioon vedoten siihen, että asetuksen N:o 1035/72 15 b artiklan 8 kohdassa annetaan jäsenvaltioille pelkästään mahdollisuus säätää, että yhteenliittymiin kuulumattomien tuottajien tulee maksaa tuotantomaksuja.

15 Koska asetuksen N:o 1035/72 15 b artiklan 8 kohdan soveltamisala oli Cour de cassationille epäselvä, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1035/72 15 b artiklan 8 kohtaa tulkittava siten, että kun jäsenvaltio on soveltanut tämän säännöksen 1 kohtaa säätäen tietyn tuottajajärjestön laatimien tuotantoa ja markkinointia koskevien sääntöjen velvoittavan tähän järjestöön kuulumattomia tällä alueella toimivia tuottajia, sillä on oikeus tämän tuotteen osalta olla saattamatta maksuvelvollisuuden alaisiksi näistä järjestöön kuulumattomista tuottajista tiettyjä tuottajia siltä osin, kuin näiden tuotanto ei ole tarkoitettu tuoretuotteiden markkinoille vaan teolliseen jalostukseen[?]"

Ennakkoratkaisukysymys

16 Cerafel huomauttaa, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa 212/87, Unilec, 22.9.1988 antamassaan tuomiossa (Kok. 1988, s. 5075, 13 kohta) katsonut, että asetuksen N:o 1035/72 tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että asetuksen oikeussääntöjä sovelletaan hedelmä- ja vihannessadon korjaamisen jälkeen siitä riippumatta, mikä kyseisten hedelmien ja vihannesten käyttötarkoitus kulloinkin on. Cerafel katsoo tämän perusteella, että on olemassa periaate tuoretuotteiden ja jalostettujen tuotteiden yhdenmukaisesta kohtelusta, minkä vuoksi jäsenvaltio ei voi antaa säännöksiä, joilla maksuvelvollisuus poistetaan jalostukseen tarkoitettujen tuotteiden tuottajilta.

17 Unilet, Ranskan hallitus ja komissio puolestaan ovat sillä kannalla, että edellä mainitussa tuomiossa jäsenvaltiolla katsottiin olevan mahdollisuus määrätä yhteenliittymiin kuulumattomia tuottajia sitoviksi ne säännöt, jotka tuottajajärjestöt ovat laatineet. Ne myöntävät, että asetusta N:o 1035/72 sovelletaan kaikkiin hedelmä- ja vihannestuottajiin siitä riippumatta, mihin tarkoitukseen satotuotteita käytetään (em. asia Unilec, tuomion 13 kohta), mutta ne korosta-

vat, että yhteisöjen tuomioistuin ei ole ottanut kantaa kysymykseen siitä, onko tuottajilta perittävien maksujen perusteet vahvistettava yhdenmukaisiksi vai voivatko ne vaihdella kyseisten tuotteiden käyttötarkoituksen mukaan.

18 Näin ollen jokaisella jäsenvaltiolla on Uniletin, Ranskan hallituksen ja komission mukaan harkintavaltaa, jota vain syrjintäkiellon yleinen oikeusperiaate voi rajoittaa. Erityisesti jalostukseen tarkoitettua kukkakaalia koskevat sen viljelyn alusta alkaen erityisedellytykset, jotka erottavat sen tuoremarkkinoille tarkoitetuista tuotteista. Nämä erot oikeuttavat niiden mukaan sen, että jalostettaviksi tarkoitettujen tuotteiden tuottajat on vapautettu tuotantomaksuista.

19 Aluksi on todettava, että asetuksen N:o 1035/72 15 b artiklassa annetaan jäsenvaltiolle tietty oikeus mahdollisuuden muodossa. Tämän säännöksen 1 kohdan sanamuodon mukaan kyseinen jäsenvaltio voi määrätä yhteenliittymiin kuulumattomia tuottajia sitoviksi tietyt säännöt, jotka tuottajajärjestö tai tuottajajärjestöjen yhdistys on laatinut. Säännöksen 8 kohdan mukaan sen 1 kohtaa sovellettaessa jäsenvaltio voi päättää, että yhteenliittymiin kuulumattomien tuottajien on maksettava järjestölle tai yhdistykselle kokonaan tai osittain ne maksut, joita jäsentuottajat suorittavat.

20 Tästä seuraa, että jäsenvaltioilla on asetuksen N:o 1035/72 15 b artiklassa säädetyin edellytyksin arviointivaltaa, jota ne voivat käyttää yhteisön oikeudessa asetetuin rajoituksin.

21 Kysymystä siitä, onko jäsenvaltiolla sen soveltaessa asetuksen N:o 1035/72 15 b artiklan 1 kohtaa oikeus vapauttaa jalostukseen tarkoitettujen tuotteiden tuottajat tuoretuotteiden tuottajille asetettujen maksujen suorittamisesta, on tutkittava edellä todettujen näkökohtien perusteella.

22 Tältä osin on ensinnäkin kiistettävä se tulkinta, jonka Cerafel on tehnyt edellä mainitussa asiassa Unilec annetusta tuomiosta. Siinä yhteisöjen tuomioistuin sinänsä katsoi, että jalostajille myytäviksi tarkoitettuihin tuotteisiin sovelletaan samaa säännöstöä kuin tuoretuotteisiin sovelletaan. Vaikka tästä tuomiosta seuraa, että jalostettaviksi tarkoitettuja tuotteita koskevat samat edellytykset kuin tuoretuotteita, siitä ei kuitenkaan seuraa, että jäsenvaltioiden olisi arviointivaltaansa käyttäessään kohdeltava kaikkia näitä tuotteita poikkeuksettoman yhdenmukaisesti niiden käyttötarkoituksesta riippumatta.

23 Toiseksi on tutkittava, onko senkaltainen järjestelmä, joka on otettu käyttöön kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevilla kansallisilla säännöksillä, yhteensopiva sen periaatteen kanssa, että kaikki syrjintä yhteisön tuottajien välillä on kiellettyä, kuten EY:n perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdassa (josta on muutettuna tullut EY 34 artiklan 2 kohta) määrätään. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämä periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa ei menetellä eri tavalla ja että erilaisissa tilanteissa ei menetellä samalla tavalla, ellei tällaista menettelyä voida objektiivisesti perustella (ks. asia C-354/95, National Farmers' Union ym., tuomio 17.7.1997, Kok. 1997, s. I-4559, 61 kohta).

24 Asetuksen N:o 1035/72 15 b artiklan 8 kohdan mukaan jäsenvaltiolle annettu mahdollisuus päättää, että yhteenliittymiin kuulumattomien tuottajien on kokonaan tai osittain suoritettava tuottajajärjestölle tai tuottajajärjestöjen yhteenliittymälle ne maksut, joita jäsentuottajat suorittavat, koskee ainoastaan maksuja, joiden tarkoitus on kattaa tiettyjä erikseen määriteltyjä kuluja eli yhtäältä hallinnollisia kuluja, jotka johtuvat kyseisen järjestön tai yhdistyksen laatimien sääntöjen soveltamisalan laajentamisesta, ja toisaalta kuluja, jotka johtuvat järjestön tai yhdistyksen suorittamista tutkimustehtävistä, markkinatutkimuksista ja myynninedistämistoimenpiteistä.

25 Unilet, Ranskan hallitus ja komissio toteavat, että niiden tuotteiden osalta, jotka on tarkoitettu jalostettaviksi ja joita tuoretuotemarkkinoille toimitettavia tuotteita koskevat laatuvaatimukset eivät koske asetuksen N:o 1035/72 3 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla, laadulliset ja määrälliset arviointiperusteet, vil-

jelymenetelmät, sadonkorjuun ajankohdat ja pakkaustavat määritellään sopimuksissa, joita tuottajat ja jalostajat tekevät ennen markkinointivuoden alkua, eikä Cerafel ole tätä toteamusta kiistänyt.

26 Tästä seuraa, että sääntöjä tuotantoa koskevien tietojen antamisesta, tuotannosta, markkinoinnista sekä tuotteiden markkinoilta vetämisestä sovelletaan ainoastaan osittain tai ei ollenkaan jalostettaviksi tarkoitettuihin tuotteisiin. Vastaavasti nämä tuotteet hyötyvät vain osittain tai eivät ollenkaan tutkimustoiminnasta, markkinatutkimuksista ja myynninedistämistoimista, joita tuottajajärjestö tai tuottajajärjestöjen yhdistys saattaa tehdä.

27 Koska nämä tilanteet ovat näin ollen objektiivisesti erilaiset, se, että niissä menetellään eri tavoin, ei siten loukkaa syrjintäkiellon yleistä oikeusperiaatetta.

28 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1035/72 15 b artiklan 8 kohtaa on tulkittava siten, että kun jäsenvaltio on soveltanut tämän säännöksen 1 kohtaa säätäen tietyn tuottajajärjestön laatimien tuotantoa ja markkinointia koskevien sääntöjen velvoittavan tähän järjestöön kuulumattomia tällä alueella toimivia tuottajia, sillä on oikeus tämän tuotteen osalta olla saattamatta maksuvelvollisuuden alaisiksi näistä järjestöön kuulumattomista tuottajista tiettyjä tuottajia siltä osin kuin näiden tuotanto ei ole tarkoitettu tuoretuotteiden markkinoille vaan teolliseen jalostukseen.

Oikeudenkäyntikulut

29 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Cour de cassationin 6.4.1999 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä 18 päivänä toukokuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1035/72, sellaisena kuin se

on muutettuna 14.11.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3284/83, 15 b artiklan 8 kohtaa on tulkittava siten, että kun jäsenvaltio on soveltanut tämän säännöksen 1 kohtaa säätäen tietyn tuottajajärjestön laatimien tuotantoa ja markkinointia koskevien sääntöjen velvoittavan tähän järjestöön kuulumattomia tällä alueella toimivia tuottajia, sillä on oikeus tämän tuotteen osalta olla saattamatta maksuvelvollisuuden alaisiksi näistä järjestöön kuulumattomista tuottajista tiettyjä tuottajia siltä osin kuin näiden tuotanto ei ole tarkoitettu tuoretuotteiden markkinoille vaan teolliseen jalostukseen.

Edward Sevón Jann

Ragnemalm Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä heinäkuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

D. A. O. Edward

viidennen jaoston puheenjohtaja